

ЊЕГОШЕВА СЛИКА ОД НЕПРОЦЕЊИВЕ ВРЕДНОСТИ ЧУВА СЕ У КАЛЕНИЋУ

После смрти светог Петра Цетињског (Петра I Петровића) 18. октобра 1830. наследио га је његов синовац Петар II Петровић Његош, који је тада имао свега 17 година. Он је 1833. отишао у Петроград у Русију, где је 6. августа исте године хиротонисан за владiku Црне Горе и Брда, тј. старе Црне Горе и суседних херцеговачких брдских племена.

Ускоро после тога, Његоша је портретисао тада познати руски млади уметник Андреј Никифорович Моргунов. Оригинал тога портрета чувао се до 1912. у Москви.

Међутим, са овога протрета направљена је и литографски умножена Његошева слика, која је налепљена на повећи картон. Познато је да су били неки примерци на којима је испод Његошове слике био запис на руском, док је на другим примерцима је тај запис био на руском и на италијанском језику. На првим примерцима запис на руском био је одштампан на белој хартији и налепљен испод Његошове слике, док је на другим примерцима запис на руском и италијанском одштампан непосредно на картону испод Његошове слике.

За сада се зна да од првих примерака постоје само два, један у нашој земљи, мало оштећен, и један у Русији. Да су постојали и други примерци и како су изгледали, сазнао сам још 1940. године. Од тога времена распитивао сам се на све стране да дознам да ли је сачуван негде који примерак. Из Петрограда, данас Лењинграда, добио сам обавештења да они немају такав примерак.

У августу прошле године, са изненађењем нашао сам у манастиру Каленићу примерак Његошове слике са

записом на руском и италијанском, за којим сам толико трагао. Просто је невероватно како се сачувала кад се зна да су сви културни предмети нестали из Каленића за време последњег рата.

Тај примерак Његошеве слике има и своју посебну историју, која му подиже вредност и значај за српски народ. Њега је Његош поклонио у Котору Софији Липовац, а ова, као тетка, Бурбини Дуковић, кћери Александра Дуковића, трговца и бродовласника у Трсту, добротвора Српске православне црквене општине у том граду. Бурбина се 1891. удала за Николау Пашића, па је Његошеву слику донела у Београд, а затим је 1914. поклонила једном од највећих поштовалаца и познавалаца Његоша, који је неко време живео и радио у Каленићу. О настанку и судбини те Његошеве слике биће опширно говора ускоро у „Гласнику“, службеном листу Српске православне цркве.

Др Љубомир Дурковић-Јакшић

Моћ боговиђења

**Ослобођење од ропства греху
лечи духовно слепило,
а то лечење је најбитнији услов
да човек доживи богојављање
и боговиђења**

„Ево Јагње Божије“

На дан Богојављења била је изузетно велика поворка народа која се кретала из Јерусалима и других израелских крајева према реци Јордану. Људи су ишли да их Јован Крститељ крсти водом покајања. Јованово име се прочуло по читавом Израиљу. Време је дуго и жедно чекало и дочекало овог великог пророка, духовног јунака и учитеља, испосника и пустињака. Због тога се глас о Јовану Крститељу брзо пронео по Израиљу. Пошли су људи на реку Јордан да се

крсте крштењем покајања. Међу њима био је Исус из Назарета. Стајао је међу грешницима, иако је сам без греха. Дошао је са покајницима, иако сам није имао због чега да се каје. Пришао је к Јовану да се крсти у Јордану као и његови сународници, не из осећања потребе да опере своје грехове, већ да се „испуни сва праведност“, као што се каже у Еванђељу (Мт. 3:15).

У тој великој гомили Месија није био примећен. Ничим се Он није издвајао, нити падао у очи као изузетна личност овог необичног скупштина.

**Православни
поклоници
на реци Јордану,
септембра 1981.**

Христово крштење,
Сусрет Господа
Исуса и Јована
Крститеља, и
Јованова проповед
— минијатура
из 12. века —
илустрација
Проповеди светог
Григорија
Назијанског, чува
се у Народној
библиотеци
у Паризу

**„И ЈА САМ ВИДЕО И СВЕДОЧИО
ДА ЈЕ ТО СИН БОЖИЈИ” (Јн 1:34)**

Испунило се оно пророчанство пророка који каже: „Видјесмо Га и бијаше ништа на очима.” (Ис. 53, ст. 2). Међутим, Јован Га одмах познаде. Очи које су севале као муње постадоше благе као у голуба. Замукнуше Јованова уста која су до тог тренутка грмела као глас лава у пустињи. Јован тихо и умилно рече: „Ево, јагње Божије, које уклања грех света” (Јн 1:29).

Јагње иде и на пашу и на кланицу једнако послушно свом пастиру. Сигурно је Јован у том тренутку доживео чудну визију о судбини Месије. Овај Исус иде данас послушно као јагње да се крсти у реци Јордану. После ће ићи исто тако послушно и кротко на распеће на Голготи. Због тога Га Јован назва „јагњетом”.

То је био посебан Јованов доживљај тог дана. Због тога Јован рече: „Видео сам Духа како силази као голуб са неба, и оста на њему. И ја сам видео и сведочио да је то Син Божији” (Јн 1:32,34).

Велики Боговидац

Месија је носио исто одело као и његови сународници. Говорио је народним језиком. Руке су му биле жуљевите као и осталих галилејских сељака, радника и рибара. Како Га онда Јован познаде, иако Га никада раније није видео! На то питање одговара Крститељ: „И ја га нисам знао, него онај што ме посла да крстим водом, Он ми рече: на кога видиш да силази Дух и остаје на њему, тај крштава Духом Светим (Јн 1:33). Дакле, то је било духовно

виђење Јованово. Јован је био велики духовник, светитељ, Божији човек. Стога је био и боговидац. Сасвим јасно и чисто доживео је Богојављење на реци Јордану. У личности Исуса Христа препознао је Месију — Сина Божијега Спаситеља света. Видео је и отворена небеса и „Духа Божијега где силази као голуб и иде на Њега”. У исто време чуо је и глас Оца небеског који говораше: „Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи” (Мт. 3:16).

Покајање и боговиђење

Покајање је била главна идеја којом је живео, и главна мисао коју је проповедао Јован Крститељ. Био је сасвим свестан своје мисије да као Претеча „припреми пут Господњи и поравна стазе Његове (Мт. 3:3). Због тога је тражио од Израиља да људи измене своје рђаве навике, лоше нарави, да исправе своја понашања и да се поправе, да се ослободе ропства греху и да се излече од духовног слепила сваке врсте. То

су најбитнији услови да се људи оспособе да сретну дуго очекиваног Месију, да Га прихвате и да доживе богојављење и боговиђење. Друкчије и поред очију неће видети, и поред ушију неће чути. Једино они који буду чистим срцем, биће „блажени”, јер ће Бога видети (Мт. 5:8).

Ти услови су и данас неопходни свима нама да доживимо богојављење и боговиђење. Потребно је да се изменимо, поправимо, исправимо и покајемо. Јованова порука је и нама данас упућена: „Покајте се, јер се приближило царство небеско (Мт. 3:2). Оплемените се, покажите више милосрђа, више љубави, више вере и наде, више праштања и самоодрицања. Друкчије ће живот бити бесмислен, некористан, залудан. Личиће на неплодну њиву у безводној пустињи.

То су услови да и ми данас доживимо овај велики празник, да доживимо боговиђење и богојављење Пресвете и Једнобитне Тројице — Оца и Сина и Светога Духа.

Стефан, епископ жички

Да ли смо волели, или одбисмо да волимо?

Четврта припремна недеља пред Ускршњи пост се зове „месопусна“ јер је, за време недеље која јој следи, Црква прописала ограничени пост — уздржавање од меса. Овај пропис треба разумети у светлу онога што је већ речено о значењу припреме. Црква сада почиње да нас „прилагођава“ великом напору који нас очекује за седам следећих дана. Постепено нас уводи у тај напор — знајући нашу непостојаност, предвиђајући нашу духовну слабост.

Уочи тога дана (Месопусна субота) Црква нас позива на молитвено сећање на све оне који су „успнули у нади на васкрсење и на живот вечни“. Ово је заиста велики дан молитве за умрле чланове Цркве. Да бисмо разумели значење ове везе Великог поста и молитве за умрле, потребно је да имамо на уму чињеницу да је хришћанство религија љубави. Христос није оставио својим ученицима неко учење о индивидуалном спасењу, већ нову заповест „Да љубе један другог“, па је додао: „По овоме ће сви познати на сте моји ученици ако љубите један другог“. Љубав представља основ и суштину живота Цркве, који су, по речима св. Игњатија Богоносца у „јединству вере и љубави“. Грех је увек одсуство љубави, а самим тим одвајање, изолваност, рат свих против свих. Нови живот, који нам је дао Христос и пренела нам Црква, јесте, пре свега, живот помирења, „скупљање у једно оних који су били раштркани“, успостављање љубави коју је нарушио грех. Али како и да отпочнемо наш повратак Богу и наше помире-

ње са Њим ако у себе саме не повратимо ону јединствену нову заповест љубави? Мољење за мртве је суштински израз Цркве као Љубави. Молимо Бога да се сети оних којих се и ми сећамо, а сећамо их се зато што их волимо. Молећи се за њих, ми их сусрећемо у Христу, који је Љубав, и Који, зато што је Љубав, превалази смрт која представља крајњу победу одвојености и недостатка љубави. У Христу нема разлике између живих и мртвих јер су у Њему сви живи. Он је Живот, а тај живот је светлост човекова. Љубећи Христа, љубимо све оне који су у Њему; љубећи оне који су у Њему, ми љубимо Христа: ово је закон Цркве и очегледан разлог њених молитава за мртве. Наша љубав у Христу одржава их живим јер их држи „у Христу“, и како безнадежно нису у праву они западни хришћани који молитву за мртве или своде на јуридикско учење о „заслугама“ или „надокнадама“ или је просто одбацују као бескорисну. Велико бденије за мртве уочи Месопусне суботе служи као узор за све друге помене мртвих. Оно бива поновљено друге, треће и четврте суботе Великог поста.

Љубав је основна тема „Месопусне недеље“. Ове недеље се из Еванђеља чита Христова парабола о Страшном суду (Мат. 25:31–46). Када Христос дође да нам суди, шта ће бити мерило Његовог суда? У параболу се одговара: Љубав и то конкретна и лична љубав према људском бићу, сваком људском бићу, које, по Божјој вољи, сусретнем у овом животу, а не само хуманитар-

на брига за апстрактну правду и за анонимног „сиромаха“. Ова разлика је веома важна пошто данас све више и више хришћана настоје да поистовећују хришћанску љубав са политичком, економском и социјалном бригом и старањем. Другим речима, они се окрећу од јединствене личности и њене јединствене личне судбине, према некаквим анонимним категоријама „класа“, „раса“ итд. Није реч о томе да је ово старање погрешно. Очигледно је да су хришћани позвани да се у границама својих максималних могућности и знања на свом животном путу, у својим обавезама као грађани, пословни људи и слично, брину за праведно, једнако и хуманије друштво. Сигурно је да све ово потиче из хришћанства и може бити инспирисано хришћанском љубави. Али хришћанска љубав, као таква, је другачија, и та разлика треба да се разуме и одржи, ако Црква треба да сачува своју јединствену мисију, а не да постане некаква „социјална агенција“, нешто што она дефинитивно није.

Хришћанска љубав је „могућа могућност“, да се види Христос у сваком ближњем, без обзира ко је он, а кога је Бог, у свом вечном и тајновитом плану, одредио да уђе у мој живот, бар за један часак, и не као случајност ради „добра дела“ или ради вежбања у човекољубљу, већ као почетак вечног дружења у Самоме Богу. Јер, шта је љубав ако не она тајанствена сила која превлази случајно и спољашње у „другоме“ — његов физички изглед, социјални положај, етничко порекло, интелектуалне способности — достиже до душе, јединственог и искључивог сличног „корена“ људског бића, истинитог делића Бога у човеку. Ако Бог љуби сваког човека, то је због тога што само Он зна непроцењиво и савршено благо, „душу“ или „личност“, коју је дао сваком човеку. Хришћанска љубав је учествовање у том божанском знању и дар божанске љубави. Не постоји „безлична“ љубав јер љубав је чудновито откривање „личности“ у човеку, откривање личног и јединственог у уопштеном и заједничком. Она је откривање у сваком човеку оног што се може волети у њему, онога што је од Бога.

Хришћанска љубав је у овом смислу нешто супротно „социјалној активности“ са којом, данас често поистовећују хришћанство. За „социјалног активисту“ објекат љубави није „личност“ него човек, апстрактни појам и део још апстрактније „хуманости“. Али за хришћанство

човек је предмет вољења зато што је личност. Тамо је личност сведена на човека; овде се у човеку види само личност. „Социјални активист“ није заинтересован за лице и веома га лако жртвује за „опште интересе“. Хришћанство може да изгледа, а у извесном смислу и јесте, прилично скептично што се тиче те апстрактне „хуманости“, али оно чини смртни грех против самог себе кад год престане да се брине за личност и када престане да је љуби. Социјални активизам је увек „футуристичан“ у свом приступу. Он увек дела у име правде, поретка и среће, који треба да добу, који треба да буду постигнути.

Хришћанство се мало стара о тој проблематичној будућности, већ ставља нагласак на сада — једино и сигурно време за љубав. Два става која се узајамно не искључују, али их не треба ни бркати. Хришћани, сигурно, имају одговорности за „овај свет“ и морају да их испуне. Ово је подручје „социјалног активизма“ које потпуно припада „овом свету“. А хришћанска љубав превазилази овај свет. Она је зрак објављивања Божјег царства. Она надмашује све границе, све „услове“ овог света, јер су њен мотив, а такође и њен циљ и крај — у Богу. А знамо да су чак и у овом свету који „у злу лежи“, једине трајне и трансформирајуће победе, победе љубави. Истинита мисија Цркве је у томе да подсећа човека на ову личну љубав и признање, да љубављу испуни грешни свет.

Парабола о страшном суду говори о љубави. Нисмо ми сви позвани да радимо за „хуманост“, али је сваки од нас примио дар и благодат Христове љубави. Знамо да је свима људима безусловно потребна лична љубав — признавање да је у њима јединствена душа у којој се на чудан начин огледа лепота свега створеног. Такође знамо да су људи у тамници, да су болесни, гладни и жедни, зато што се у њима негира та лична љубав. И, најзад, знамо, ма колико да је узак и ограничен оквир нашег личног постојања, да је сваки од нас одговоран за сићушни део Царства Божијег, баш због тога дара Христове љубави. Тако, судиће нам се да ли смо прихватили ову одговорност или нисмо, да ли смо волели, или одбили да волимо. Јер „уколико сте то учинили једном од најмањих од моје браће, мени сте учинили...“

Протојереј
др Александар Шмеман

Ваша вера — максимум или минимум?

У овом животу непрекидно смо обасипани разним даровима, божанским даровима. Наше стварно биће у које смо доспели из небита, јесте дар. Тако су наша осећања, наши родитељи, наша деца, сам ваздух који удишемо, вода коју пијемо, здравље и способност да радимо и зарађујемо за живот, прилика да урадимо нешто добро и будемо срећни, искључиво право да знамо нашег Творца и Спаситеља, наше пријатеље, итд. Све су то дарови, дарови, дарови. Ти божански дарови дати су нам од нашег Створитеља, о коме Његов јединорођени Син каже: „Бог је тако заволео свет да је свог јединорођеног Сина дао, да сваки — ко верује у њега — не пропадне, него да има вечни живот“. То је стварно највећи дар од свих дарова које нам је Бог дао. Да ли смо ми уопште свесни те љубави?

Шта је онда више и природније у односу између Бога и створења него љубав. Господа Исуса Христа је једном приликом један његов непријатељ, који је иначе био стручњак за јеврејску теологију тога времена, упитао: „Која је највећа заповест у закону?“ Наш Спаситељ му је одговорио: „Љуби Господа Бога свога свим срцем својим и свом душом својом и свом мишљу својом“ (Мат. 22:37). У ствари Спаситељ није формулисао овај одговор тамо и тада: Он је само цитирао „ш е м у“. Шема је само мали свитак папира који садржи руком исписани текст из V књиге Мојсијеве, 6:4—9, који гласи: „Чуј, Израилу: Господ је Бог наш једини Господ. Зато љуби Господа Бога својега из свега срца својега и из све душе своје и из све снаге своје. И нека ове речи које ти ја заповедам данас буду у срцу твојем. И често их напомињи синовима својим, и говори о њима кад седиш у кући својој и кад идеш путем, кад лежеш и кад устајеш. И вежи их себи на руку за знак, и нека ти буду као почасоник међу очима. И напиши их на довратницима од куће своје и на вратима својим“.

За нас је очигледно да је нагласак ове заповести на главном и општем враћању љубави за љубав нашем Створитељу и Добročинитељу. Али стари Јевреји су ово дословно схватили и направили су мале кутије и повезе, које су везали о руке и прилепили их као завоје на своја чела. Неопходно је имати ову заповест у својој глави, на послу, у међусобним односима у кући и ван куће, кад улазимо или излазимо из ње — то је смисао, изражен симболима срца, руке, стубовима врата, итд. Оно што би требало посебно да запамтимо, да Господ наш, Исус Христос, потврђује постојање ове заповести као веома важне, централне и универзалне за човечанство. Свети еванђелист Јован каже: „Ми волимо зато што је он први заволео нас“ (I Јов. 4:19). Како је Бог заволео нас? Одговор на то питање најбоље је изражен у речима светог апостола Павла у Посланици Римљанима: „Бог показује своју љубав према нама тиме што је Христос умро за нас кад смо још били грешници. Стога ћемо много пре ми, оправдани сада његовом крвљу, његовим посредством бити спасени од гнева. Ако смо, дакле, ми — као његови непријатељи — измирили с Богом смрћу његовога Сина, онда ћемо још пре бити спасени његовим животом, пошто смо измирили“ (5:8—10).

То је стара заповест коју је Спаситељ истакао као прву међу свима осталима. Он јој је дао нову димензију дубине. „Као што је Отац љубио мене, и ја сам љубио вас; останите у мојој љубави. Ако ушћувате моје наредбе, останите у мојој љубави, као што сам ја сачувао наредбе свога Оца, па остајем у његовој љубави. Ово је моја наредба: да љубите један другог као што сам ја вас љубио“ (Јован 15:9—12), Мерило ове љубави састоји се од два елемента: „Као што је Отац љубио мене“ и „Ја сам љубио вас“.

То је Божији максимум! То је највећи степен Његове бриге за нас, а

Он се брине за нас више него што се многи од нас брину за себе.

Посматрајући сами себе у односу надмоћи Божијег начела, Његове максималне љубави и богатог милосрђа и даривања — како да ми одговоримо: да ли је то наш максимум или наш минимум? Практично говорећи:

Плашимо ли си Бога више неголи људи?

Бринемо ли се више за Његову осуду неголи за осуду људи?

Мислимо ли о Њему више неголи о нашем рачуну у банци?

Проводимо ли више времена у служби Богу неголи у служби нама самим?

Употребљавамо ли више речи хвалећи Бога неголи себе саме, или наше породице, послодавце, пријатеље или другове?

Најзад, јесмо ли ми толико озбиљни у тражењу Бога и упознавању Његове воље као што смо озбиљни да докажемо себе у овом свету, његовом богатству, његовој снази, његовим задоволствима?

Јесмо ли сигурни да не можемо да учинимо више у корист оних које Христос назива својом „малом браћом“?

Да ли озбиљно мислимо да је присуствовање богослужењу једном недељно, или једном месечно, или чак једном годишње, и плаћање нашег црквеног разреза (парохијала), наш највећи напор у настојању да помогнемо Спаситељу у Његовом испкупитељском раду у овом свету?

Да ли је тај наш максимум или минимум одговор на божанску љубав, која нас је довела из небића у биће, и наш одговор на добровољна страдања и крсну смрт нашег Спаситеља, Који нас је толико много љубио?

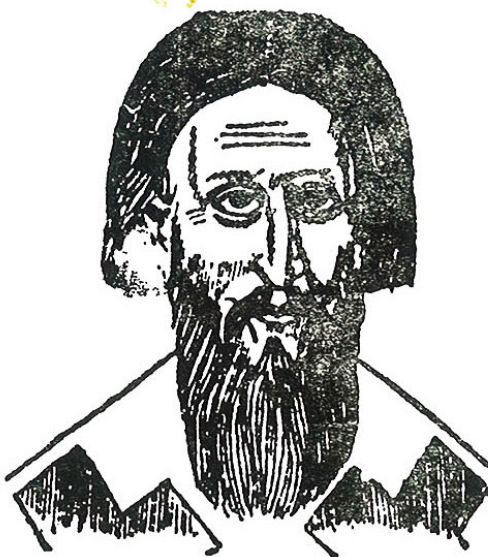
Најзад, односи ли се ово на казивање Господа нашег Исуса:

„Ко љуби оца или мајку више него мене, није мене достојан, и ко љуби сина или кћер више него мене, није мене достојан; и који не узима крста свога и не иде за мном, није мене достојан. Ко нађе живот свој, изгубиће га, и ко изгуби живот свој мене ради, наћи ће га“ (Мат. 10:37—39).

Значи, уколико се односи на Бога, утолико се односи на нашег Господа Исуса, који не прихвата друго место у нашем животу, у нашем срцу, у нашој души. Не друго, а још мање последње. То место је, међутим, за Њега много чешће запостављено него што смемо дозволити.

Слава Твоје дуготрпљењу, Господе!

Рајко Обрадовић

Писмо светог Саве

студеничком
игуману
Спиридону

преведено са
српскословенског
на савремени
српски
говорни језик

Преводећи списе светог Сава наци познати професор литургије и вредни научни радник протојереј др Лазар Мирковић је рекао: „Ко хоће да упозна величину личности св. Сава, потребно је да познаје његова књижевна дела и животопис св. Сава од Доментијана и Теодосија.

До сада је у личности св. Сава обично посматран и цењен књижевник и државник. Међутим, св. Сава је у првом реду био монах, православни монах, који је извршио све заповести хришћанског морала, па и оне најтеже, и то дословно и потпуно. Оставио је родитеље и браћу, затим престо, богатство, славу и радости овога света, и све то као ништа презрев, пошао је за Христом ради спасења своје душе. Али није спасавао само своју душу, но и душу свога народа, просвећујући га хришћанском просветом и прицепљујући на дивљину свога рода Христа — племениту маслину. У томе је величина св. Сава, и само као такав могао је бити велики и као књижевник — чији су скоро сви списи литургички — и као државник“.

Свети Сава је написао Хиландарску повељу (1198. или 1199.), Карејски типик (1199.), Хиландарски типик (1199.), Живот св. Симеона (1208.), Посланицу Спиридону (према једнима писана је 1229. или 1234., а према другима 1233. године) и Устав за држање Псалтира.

Овога пута, за наше читаоце доносимо цео текст Писма — Посланице светог Сава игуману студеничком Спиридону. Наиме, „на своме путовању на Исток стигао је св. Сава у Јерусалим, и из Јерусалима јавља се овим писмом Спиридону, игуману манастира Студенице. Са пуно осећаја и чежње према отаџбини у далеком свету и бриге за ствари у отаџбини, пише св. Сава ово писмо Спиридону, извештава га о себи и својој пратњи, како су се поболели на путу, како су се поклонили св. местима, куда намерава још да путује, и уз писмо шаље му дарове: крстић, појасац, убрусац и камичак. Крстић и појасац полагао је св. Сава на гроб Христов, и отуда ови дарови добијају већу вредност. Убрусац је св. Сава добио у Јерусалиму на поклон, а камичак је можда св. Сава нашао у Јордану. Ово писмо је једино које нам се сачувало од приватних писама из средњег века“. Ево, текста тога писма:

„БЛАГОДАТ ВАМ И МИР од Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа. У Господу Богу превазљубљени мој божанствени сине, јеромонаше Спиридоне, игумане велике лавре светог Симеона, архимандрите! Мада сам и грешан, молим Спаса мога да будеш сачуван душом и телом и све божанствено стадо.

Ако хоћете да знате о мени грешном, то с милошћу Божијом и вашом светом молитвом здраво и весело дођосмо до светог града Јерусалима. Поклонисмо се пресветом и блаженоме гробу и његовим светим местима. Прво постависмо поклон за ваше спомињање у светим (местима), обиђосмо света места. Када свршисмо све ово, тада се, пошто нас стиже путни труд, сви разболесмо, и остављамо живот наш и смрт нашу на Божије расуђивање, и ко од нас буде жив, нека се врати к вама, а кога смрт устреба, молитва ваша нека остане с њим.

А ти човече равне душе, владико мој, познаниче мој, који се заједно насладисмо у дому Божијем, чедо моје слатко, Спиридоне, моли Бога за нас, не бих ли твојим молитвама добио опроштај грехова. Мир ти божанствени, а мир и твоме божанственом дому, а мир и свима онима који су (тамо) и који раде у дому светог Симеона, а мир и свима игуманима твојим удео-ничарима, и поклоњење им чиним преко тебе, чедо своје. Мир Божији нека се излије у срца ваша, и благосиљам онога који вас благосиља, а проклињем оне који вам зло чине, да не буде на њима милост Божија, ни на њиховим домовима, ни моја молитва, и да погину као безумни Арије. А благодат Господа нашег Исуса Христа и љубав Бога Оца и заједница Светога Духа нека буде свагда са свима вама, амин!

Писа милошћу Божијом први архиепископ све српске земље, С а в а Грешни.

И ево што се у овом месту нађе, на благослов дајем ти крстић, да ми га носиш на спомен, и појасић, јер сам га полагао на гроб. С тим крстићем да се молиш, носи ми га вазда о врату, макар да имаш и другу иконицу, но њега вазда носи. А појасићем се опаши, да је вазда о бедрима твојима, јер сам га полагао на гроб, крстић и појасић. И такву сам молитву учинио, да би дао Бог да би се тако сваки Хришћанин молио за мене. И дајем ти убрушчић, што су ми га овде даровали, а ја га теби дарујем, да ти буде на благослов душе и тела. И камичак, што сам (га) нашао, да ти буде на многе потребе, и да га носиш при себи. И моли се за нас, служитељу Христов, да нас Бог укрепи и сачува, да бисмо опет к вама дошли. И ако ми Бог да и малу моћ, ићи ћу у Александрију к патријарху, да се поклоним светоме Марку. И отуда ћу у Синајску Гору, и када се вратим, ако будем у животу и Бог даде, до пролећа ћу бити код Вас.

Чувај, чедо моје слатко, да не изиђеш из неког мог завета. Да, ако човек и цео свет добије, а душу своју изгуби, која је корист? (Мат. 16: 26; Мар. 8: 36). Ако је поп грешан, но молитва његова није грешна, и његова веза је сила од вишње благодати. Да, ако ће се ко саблазнити, но ти се не саблазни, јер доћи ће Господ и неће закаснити, и да чујеш онај глас: „Добри и верни слуго, у малом си ми био веран, поставићу те над многим, ући у радост Господа свога” (Мат. 25: 21).

С а в а, први архиепископ

Српски манастир Хиландар у Светој Гори, у Грчкој, удаљен 3 км од источне обале полуострва Халкидика (Атос); задужбина је Стефана Немање и његовог сина св. Саве из 1198. године; Немања и св. Сава су подигли Хиландар на рушевинама једног још старијег грчког манастира. На жалост, мало је сачуваних остатака из тога времена. Цркву Ваведена пречисте Дјеве Марије је 1303. г. краљ Милутин заменио новом — то је данашња манастирска саборна црква, која је једна од најлепших и најзначајнијих грађевина средњевековне уметности у Светој Гори. Краљ Милутин је подигао још и манастирски зид, трпезарију, конаке и велику кулу (пирг) на путу за морску обалу. Кнез Лазар је манастирској саборној цркви 1389. г. додао спољну припрату (претпростор храма). Поред цркве Св. Ваведена у Хиландару има још десетак мањих црквица (параклиса). Велики пирг (кула) св. Саве је доњим делом из Савиног времена а горњим из 14. века. Само још неки подруми потичу из 12. века а има и нешто зидова и сводова конака из 14. века, док је већина вишеспратних конака изгорела у пожару и замењена новијим.

Најстарије, делимично очуване фреске су из друге половине 13. века. Зидни живопис саборне цркве из 14. века премазан је новијим најдрагоценију, малим делом очишћену целину фресака из Милутиновог доба сликао је изгледа Георгије Калиергис, „Најбољи сликар Тесалије“; фреске у црквици Светих Арханђела (доцније библиотеци) су с краја 14. века. Борбе Митрофановић је 1621. г. живописао манастирску трпезарију, где је дао и циклус из живота св. Саве по Теодосијевој биографији. Митрофановићеве су такође иконе са иконостаса црквице Св. Трифуна као и двери из 1616. г. Сав остали живопис је из 17. и 18. века.

Хиландарске иконе представљају изузетно значајну целину. Најстарија је икона Богородице Путоводитељице из Немањиног времена, рађена у мозаику. Ризница Хиландара има око 130 старих српских повеља и готово исто толико грчких и турских; у њој се налази много рукописних књига (преко 700), докумената и предмета изузетне вредности, међу њима и везана завеса деспотице Јефимије.

На обали мора је старо пристаниште, тзв. Стари манастир (св. Василија) а близу њега је Милутинов приг (кула) који је бранио пут ка манастиру. У Хиландару је некада могло бити и око 200 монаха.

Краљевска лаба
и скинија
клизи ка небу.
Милош
под шлемом
и ратном опремом
стражари
крај улаза.

У самом броду
светац до свеца
уместо зида
а Христос — таваница.
Под Њиме
црне сенке
бело појање поју.

Растко
у светог Саву
израстао
излази из олтара.

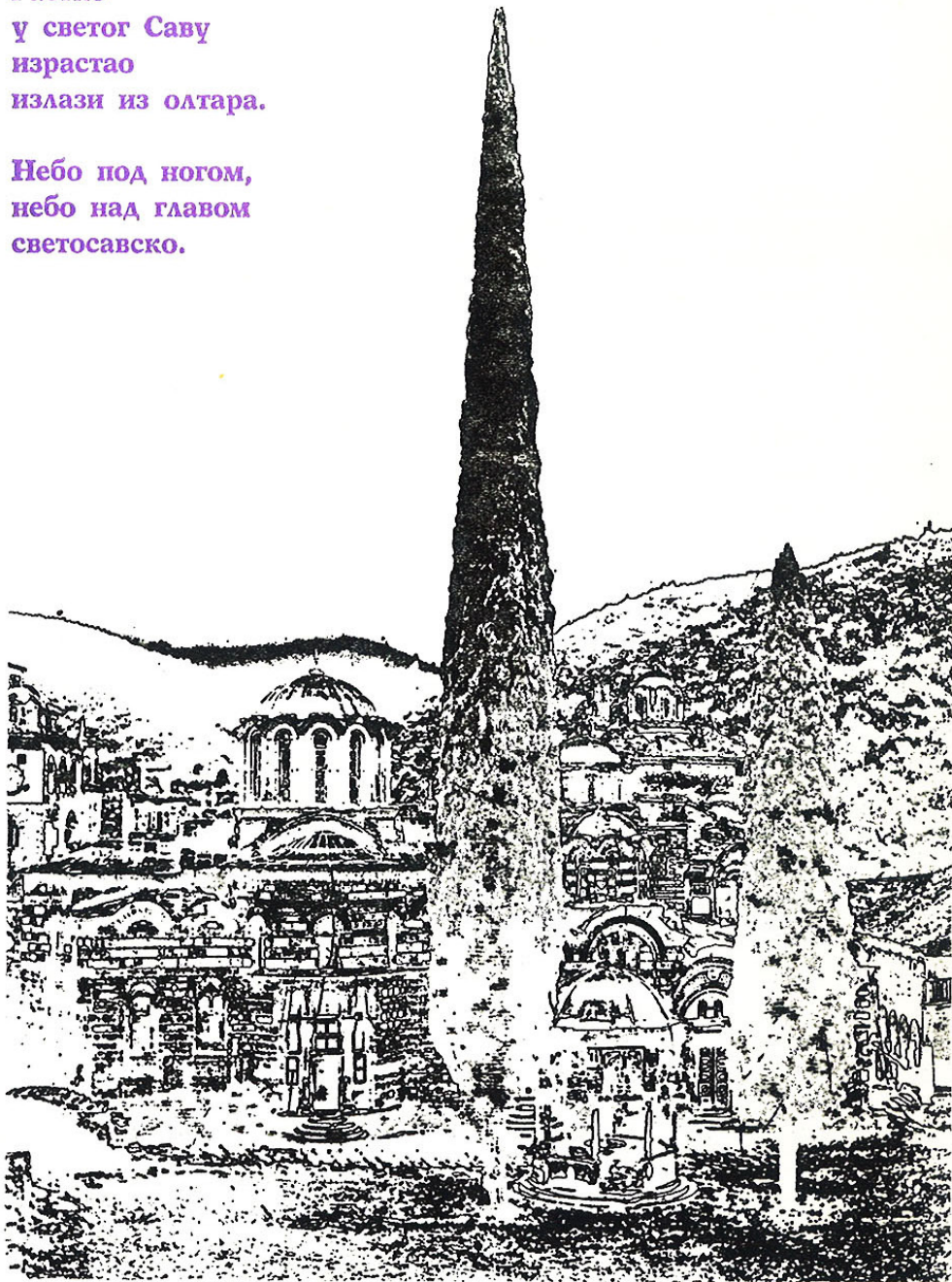
Небо под ногом,
небо над главом
светосавско.

Ова је ћутљивица
учила светог Саву
говору анђeosком.

Овде су црнорисци
на подвиг одабрани
кроз ћутњу
сазревали.

Ту су
рађане речи
за књиге староставне.

Још увек ћути,
ослушкује
глас свога
прворођенога.

Амерички атеисти

„РАСУБИВАЊЕ НЕВЕРУЈУЋЕГ
ЧОВЕКА О ВЕРИ У БОГА
МОГЛО БИ СЕ УПОРЕДИТИ
СА СУДОМ НЕМУЗИКАЛНОГ
О МУЗИЦИ“ (Б. Лоренц)

Атеистима се сматрају особе, које не верују у Бога. То је најкраћа дефиниција атеиста и атеизма. Атеисти су живели у свим периодима људске историје, па их има и у нашем добу. Они се могу наћи у свим земљама света, па и у Америци.

Атеисти нису сви исти, иако их све везује једно заједничко гледиште — да Бога нема. Они се разликују међу собом по свом менталитету, својим погледима на свет и живот, својим политичким убеђењима, као и по свом ставу и држању према онима који верују. Најбољи пример ове њихове разноликости пружају нам амерички атеисти, који се видно разликују од осталих атеиста у свету.

У многим земљама света још увек се могу наћи људи, нарочито међу млађим интелектуалцима, за које је реч атеиста лескава веч и комплимент. За те људе атеизам значи „напредак и ослобођење људског духа од застарелих идеја и схватања, наслеђених из прошлости“. Многи од ових људи, да би себе приказали свету као „савремене“, „напредне“ и „интелектуално зреле“, проглашавају се атеистима, и кад год им се за то укаже прилика стављају до знања свету да су они ти, који не верују у Бога. Оваквих атеиста у Америци скоро да и нема. Амерички атеисти чувају свој атеизам строго за себе. Један амерички атеиста, кад се нађе у друштву, никада неће покушати да свој атеизам наметне осталима као тему за разговор и да тим својим атеизмом доказује тобожњу своју интелектуалну надмоћ над онима који верују. Још мање ће му пасти на памет да на рачун Цркве, вере и свештенства прича неукусне приче и вицове, да би себе направио интересантнијим.

Америка је позната свету, између осталог, и као земља реклама. Све што има да се прода мора се

рекламирати. Због тога у Америци, у свако доба дана и ноћи, неко нешто рекламира: трговци своју робу, политичари своје програме, истраживачи своје проналаске, философи своје идеје итд. Једини изузетак у овом погледу чине амерички атеисти. Они свој атеизам никад не рекламирају и не покушавају да своја атеистичка убеђења популаришу и на тај начин увећају број својих једномишљеника. Они се не поносе својим атеизмом, већ би се пре могло рећи да га се помало стиде. Ево зашто. Они су свесни да њихово неверовање није никаква мудрост, којој се треба дивити, нити пак неко откриће, које свет треба да поздравља аплаузима. Аатеизам није за њих ништа друго, већ човекова неспособност да нађе Бога и да помоћу доказа, које му је Бог ставио на располагање убеди себе у Његово постојање.

Ако би човек данас запитао једног просечног Американца да му наброји неколико истакнутих атеиста које он зна, он би вероватно био у стању да помене свега једно једино име — Меделин Охејр (Madalyn O' Hair). То је жена, интелектуалка, у зрелим годинама, коју називају вођом америчких атеиста. Ова жена је провела сав свој досадашњи век борећи се отворено против Цркве и вере. Написала је изванредан број књига и чланака и одржала читав низ говора, кад год јој се за то указала прилика. У америчкој јавности она није толико позната по свом писању и својим говорима, колико због својих судских спорова. Кад год грађанске власти изађу у сусрет и учине неку услугу некој Цркви она их тужи за кршење Америчког устава. Ових парница има много и кад год се нека нова парница покрене њено се име појави у штампи и чује на радију и телевизији. Овим својим агресивним атеизмом ова жена није успела да постане неки идол, кога ће

народне масе славити и следовати. Она је била и остала усамљени пример ове врсте и нико од оних, којима је стало до истинске популарности, није покушао да популарност стекне тиме што ће следити њен пример.

Американци вечно нешто истражују. Њихове статистике су најбогатије на свету. Оне садрже и такве појединости, које осим њих нико други не бележи и не проучава. Та њихова истраживања обухватају све области људског живота и људских активности, укључујући ту и Цркву и веру. На основу свих расположивих бројки и чињеница из области верског и црквеног живота, америчко јавно мњење извукло је извесне закључке и уздигло их на степен опште признатих истина, које данас нико не покушава да демантује и руши. Да наведемо, примера ради, неке од тих истина:

1. Американци, како они који верују тако и они који не верују, признају као осведочену истину да ако човек рецимо оде у неку школу (било коју школу), па издвоји на једну страну стотину ученика, који иду у цркву и на другу страну стотину од оних, који с црквом немају никакве везе, па те две групе упореди он ће открити да су они који иду у цркву дисциплинованији, да наставу пажљивије прате, ревносније уче и показују бољи успех, него они који не иду у цркву. Отуда у Америци није никакво чудо видети једног неверујућег човека, који у недељу ујутро води своју децу у цркву и на часове верске наставе. Он верује да ће му Црква и вера помоћи да своју децу боље васпита и припреми за будућност. Амерички атеисти уопште не настоје да од своје деце направе атеисте. У многим случајевима пре би се могло закључити да је њима стало да им деца буду верујући људи. Велики број америчких атеиста сматра да Црква обавља корисну мисију у људском роду, па је зато, упркос свог неверовања, још и материјално помажу.

2. Исто тако постоји опште веровање да ако би човек отишао у један град (ма који град), па издвојио на страну једну стотину грађана, који верују у Бога и иду у цркву, а на другу страну издвојио стотину неверујућих, па направио извесна упоређења између једних и других, он би дошао до закључка да су они који верују, по свом карактеру, чвршћи, поузданији и конструктивнији и у извршењу својих грађанских дужности савеснији и ревноснији од оних, који не верују.

3. Разни криминали, употреба опојних дрога, кршење опште признатих моралних норми, породичне свађе и разводи бракова много су чешћи међу неверујућим, него међу онима који верују.

4. Верујући човек, као социјална јединка, има више љубави и разумевања према свом ближњем, његовим проблемима и потребама, него неверујући.

5. Верујући човек је срећнији и својим животом задовољнији, него неверујући. Разлог је прост: верујући човек зна како је и зашто дошао на овај свет и куда одавде иде, док неверујући, осим бесмислене неизвесности, ништа друго пред собом не види.

Ово су истине, које Американци признају за истине, како они који верују тако и већина оних који не верују. Слобода исповедања вере у Бога уздигнута је у Америци на степен највеће националне светиње и кад би та слобода постала угрожена са било које стране, њу би бранили, вероватно са истом одлучношћу, како они који верују тако и они који не верују.

**Протојереј-ставрофор
Радиша Пурић**

ИЗВРШНИ ОДБОР „СИНДЕСМОСА” ЗАСЕДАО У ДАМАСКУ

Извршни одбор „Синдесмоса” (Светског савеза православне омладине) одржао је свој овогодишњи састанак под председништвом Георгија Нахаса, из Либана. Одбор је разматрао план рада с темом „Јединство и мисија” — како ширити међу младима, јединство православља и његову мисионарску делатност. На крају заседања, члановима одбора се обратио и патријарх антиохијски Игњатије IV, саветом да зидају Цркву на начелима искључиво црквеним. Патријарх Игњатије је нагласио да православље треба да се изрази кроз живот и дела, а не само речима, које су саме по себи ништа, ако неко не стоји иза њих. Морамо се одрећи своје воље и чинити вољу Божију, а радити на ширењу православља сада и овде. Христос у св. тајни причешћа је највиши аутопретител у Цркви.

(СОП бр. 56)

НАШИ ХРАМОВИ

Н а с т а н а к храма светих апостола Петра и Павла — Јагодинске нове цркве

Белица, Левач и Лепеница су крајеви познати још у доба светог Саве, када се и спомињу први пут у нашој народној историји. То су, у исто време, и географски најсеверније области до којих је допирала организаторска делатност св. Саве. И у његово време, као и данас, ове области постоје са истим именом, можда само са нешто измењеним границама.

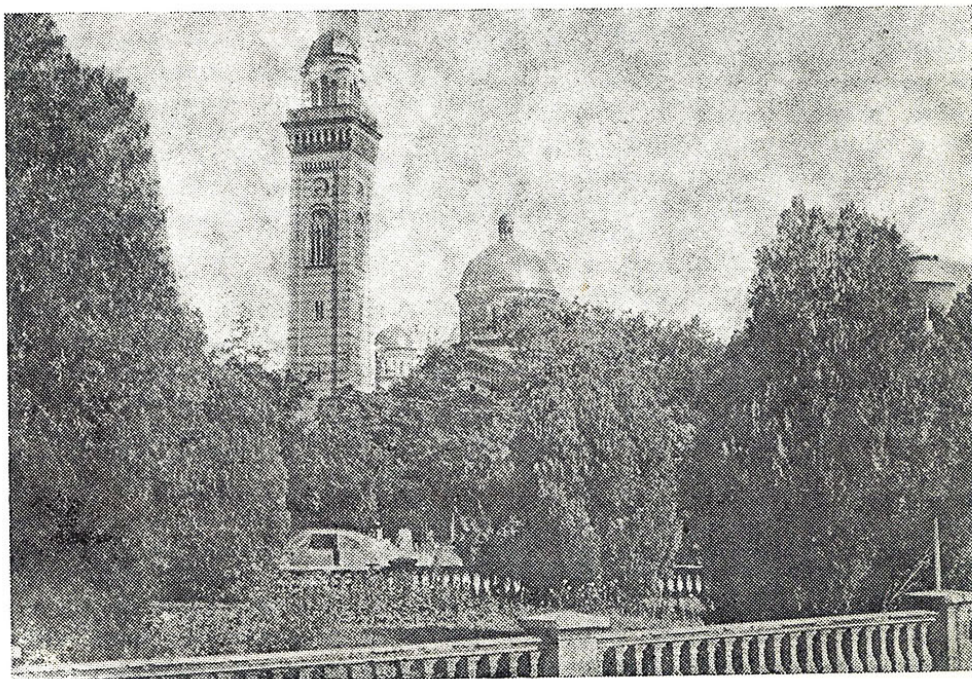
У Белици, центру друштвеног, економског и политичког живота развила се Јагодина. Да ли је Јагодина као насеље постојала и у доба када су на Балканском полуострву владали Римљани, не може се поуздано тврдити.

Пропашћу Римске Царевине и ступањем на сцену разних вандалских и скитачких племена, која преплавише ове крајеве, настаде тешко време за културне и друге цивилизаторске тековине Римљана.

Доласком Словена завршена је велика сеоба на Балканском полуострву. Земља је тада била сва грчка — византијска. Из тог периода (пред-немањинског) о овим крајевима немамо никаквих писаних историјских извора нити података.

Храм Светих апостола Петра и Павла је украс свога града, а лепи витки звоник цркве је значајна доминанта у градској слици

Са много више вероватноће можемо приступити периоду Немањина. Описујући живот свога оца Стевана Немање, у монаштву монаха Симеона, св. Сава каже да му је отац 1183. године, поред осталих градова и крајева, освојио од Византије: Левач, Белицу и Лепеницу. Значи да су ове области старије него што је св. Сава забележио. Вероватно да је у њима било и насеље, па је свакако морало постојати и неко место као центар јавног и културног живота области. Из писаних споменика доцнијег времена види се да је то била Јагодина. Али пошто су наши споменици врло оскудни са подацима и именима, већих и мањих насеља, то први пут о Јагодини сазнајемо тек у доба Лазарева удовице, умне и енергичне Милице, у монаштву монахиње Евгеније, као и њених синова деспота Стефана и Вука. Први званични помен о Јагодини, у историјским изворима домаћег порекла, датира од 15. јуна 1399. године. Те године јављају госпођа Евгенија (монашко име кнегиње Милице) и деспот Стефан и господин Вук, писмом писаним у Јагодној, дубровачкој општини да је дубровчанин Живулин Станишић, држао царине Планску и Шетоњску и све платио.

„Гледаће га путници и хвалиће вашу пожобност и љубав према вери вашој...” Храм Светих апостола Петра и Павла — Јагодинска нова црква, једна од најлепших цркви у Шумадији; 16. маја 1896. освешћени су њени темељи, а цела грађевина завршена је и освешћена на Дан Светих апостола, 29. јуна (тј. 12. јула) 1899. Пројекат цркве радио је архитекта Душан Живановић.

Други помен Јагодне тј. Јагодине пада 8. јуна 1411. године. То је једна хрисовуља, писана тада у Јагодини, којом деспот Стеван дарује манастиру Хиландару у Светој Гори нека села. Из ова два, једино сачувана, споменика о имену Јагодине, види се да је њено раније име било не потпуно као данашње већ ЈАГОДНА.

Знатно више података о Јагодини имамо тек у другој половини 16 века, а посебно су сачувани записи пролазника који су на путу за Цариград пролазили кроз варош Јагодину.

Сведочанства тих пролазника говоре о Јагодини као врло пријатном месту са лепом и благом климом и врло богатом околином. Понеки остављају податке о етничком саставу њеног становништва, о његовим особинама, обичајима и веровањима. Али нема никаквих података на основу којих би се могло закључити да је место имало цркву од самог оснивања. Може се само претпоставити, с обзиром да су у њему повремено боравили и сами наши средњовековни владари и одатле издавали документа која су нам остала позната до данас, да је место имало храм. Тим пре што су већ, у најближој околини Јагодине, били подигнути манастири, као владарске задужбине, и то: Раваница, Јошаница, Каленић, Манасија као и читав низ мањих задужбина на обалама Велике Мораве. Због свега тога није искључено да је и град имао своју цркву.

Нешто више се зна о црквеним приликама у Поморављу, а посебно у Јагодини, у времену од 1718—1739. године, тј. од Београдског до Пожаревачког мира. Из тога доба сачуван је извештај који говори о црквеним приликама у Јагодини и околини. Ево како он гласи:

„Јагодински дистрикт (административна подела Србије за време аустријске окупације) има три парохије: јагодинска, бачинска и дреновачка. Јагодински поп зове се Михат, родом је из Колашина, и стар је 38 година. Књигу је учио у манастиру Црна Река код монаха Максима. Напамет је изучио Псалтир и Мојсијеве песме, акатист и молбан... Владика Јеврем постави га за ђакона и свештеника, и даде му синђелију за 10

гроша. По одобрењу ваљевског Владике поповао је три године у Бачини, а онда доби Јагодину..., и додаје још једну важну околност: варош црков не имат...”

После овога времена немамо података о црквеном животу у Јагодини и околини нити икаквих писаних записа.

Крајем XVIII века, за време Кочине Крајине, спомиње се као први сарадник капетана Коче Анђелковића јагодински прота Јован Миловић. Но ни за време Првог српског устанка у Јагодини није било цркве. Услед тешких и жестоких борби вођених око Јагодине, а и услед краткоће времена, Карађорђе није био у положају да зида цркву у Јагодини. За руком ће поћи тек кнезу Милошу, 1818. године, да подигне цркву Светих арханђела — данашњу Стару цркву јагодинску.

Историја храма светих апостола Петра и Павла

На почетку 19. века Јагодина се брзо ширила и развијала. Благодареди свом географском положају она се врло рано истиче као важно трговачко место, и још више као природни административни центар овог дела Поморавља. Налазећи се у богатој и питомој околини она врло брзо доживљава свој економски успон и просперитет. Пошто се брзо ширила и пошто је из дана у дан растао и број њених становника, јавила се потреба за новим храмом који би био у стању да задовољи потребе верника из увећаног и проширеног дела града.

Године 1846. становници града Јагодине обраћају се молбом Окружном начелству да се прода старо црквено место онима који имају на њему своје дућане и занатске радње, а

Богородица „ширишаја небес“ (чија је милост пространија од небеса) — нови живопис Светог Петропавловског храма

да купе за нову цркву друго место. Тај акт је упућен Конзисторији, а потписали су га у име целе општине опуномоћеници Милош Миљковић и хаци Михаило Здравковић.

Конзисторија је овај акт упутила Попечитељству са својим мишљењем.

Наступила су бурна времена, пуна догађаја, буна и ратова, династичких промена, идеолошких и политич-

ких размимоилажења, тако да се у томе периоду није радило ништа око остварења идеје о подизању нове цркве у Јагодини. Али мисао, која је једном загрејала житеље Јагодине о подизању нове цркве, као да их није лако напуштала. Оно што није пошло за руком поколењу половином 19. века — пошло је њиховим наследницима.

Темељи за нову цркву у Јагодини освешћени су 16. маја 1896. г. Освећење је извршио архиепископ београдски и митрополит Србије Михаило, а по жељи побожних Јагодинаца и околног народа.

Митрополит Михаило је стигао дан раније, тј. у среду 15. маја. У црквеном летопису стоји записано, а на основу архивске грађе, да је мноштво народа било на железничкој станици када је Митрополит стигао у Јагодину.

На станици Његово високопреосвештенство су дочекали пуковник Стеван Креманац; срески начелник Ст. Миленковић; протојереј моравски Милутин Поповић; намесник параћински Вучета Поповић и још многи други виђенији Јагодинци.

Његово високопреосвештенство је био поздрављен одушевљеним усклицима од стране народа, а затим је кренуо у кочији пут цркве у пратњи грађанства и народа.

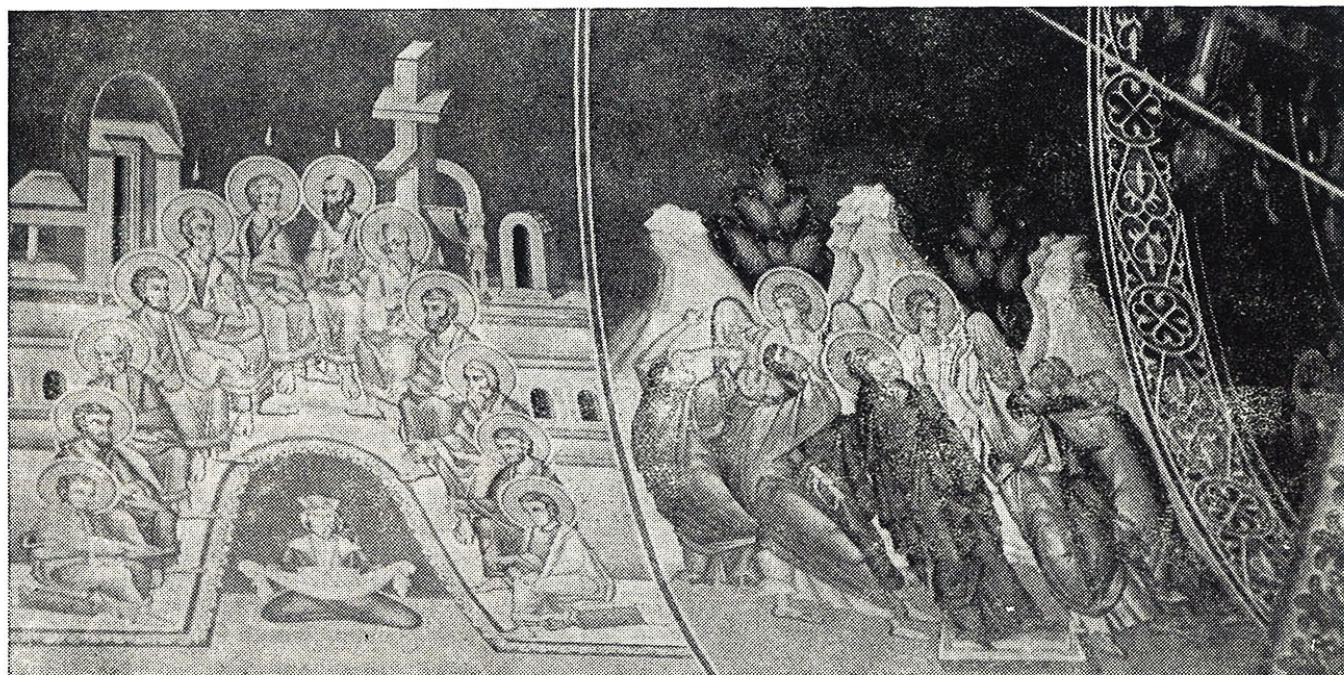
У храму, по учињеном молелствију, Његово високопреосвештенство је поздравио намесник Матеја Бурић овом добродошлицом:

Ваше високопреосвештенство,
мили наш архипастире,

Давнашња жеља грађана и свештенства овдашњег да виде подигнут што сјајнији и величанственији храм Господњи у својој вароши, ево се у дело приводи.

Жеља ова која их је деценијама обузимала, била је подстицај за што

Силазак Светог Духа у виду огњених језика на апостоле (лево) и део композиције Вазнесење (десно) — у Јагодинској новој цркви

већи и сложенији рад, да се доспе до данашњег, по Јагодину значајног дана. И хвала милостивом Богу, где све те труде и напоре, да се у Јагодини подигне велелепни храм Божји, видимо крунисан успехом утолико, што се већ овој богомољи и темељ удара.

Но грађани овдашњи запојени лепом вером, својим светим православљем, не моглише пропустити ову, по њих епохалну прилику, а да се не виде са својим архипастиром... Зато су похитали те су одмах управили молбу на Тебе, дјични јерарше српски, да им лично дођеш, темељ нове цркве осветиш, и благословом својим учиниш, да ова црква јагодинска буде „нерушима стена“, о коју ће се сви непријатељи српства и православља разбити.

Као добар отац жељан своје деце, као брижни архипастир жељан свога стада, Ти си се одмах одазвао тој молби и похитао да им жељу испуниш, и да поред свете дужности своје, учествујеш у религиозној радости нашој. О, хвала Ти архипастору наш који нас увек радошћу очараваш.

Одсјајем те љубави и доброте, молимо Те дај нам поуке архипастирске, подстакни веру, побожност, љубав и трпељивост хришћанску. Живом речју својом обнови нас и оснажи, да супрот свима искушењима истрајемо у слози око ове грађевине, те да ускоро видимо како се на њој

блиста крст Господњи, и тако дочекамо још радоснији дан, да у присуству нас свију, Ти свети владико, извршиш и освећење целокупног овог храма.

Радосни што данас међу нама видимо здрава и крепка, ја Те главару свете Српске цркве, у име грађанства, у име свештенства овога среза, са овога светог места поздрављам: Добро нам дошао! Амин.

По завршетку поздрава Његово високопреосвештенство је заблагодарио на дочеку побожним и врлим Јагодинцима изразивши своју радост што се подижу многи храмови у славу Божију, и пожелевши да мир и љубав пребивају међу свима, призвао је благодат Духа Светога на њих.

Сутрадан 16. маја после одслужене јутрење и св. литургије из цркве је кренула литија главним улицама на место где ће се подићи нова црква. Јагодина беше сва обучена у свечано рухо окићена у част поглавара Српске цркве. Пуцањ прангија огласио је да се литија приближава месту где треба осветити темеље нове цркве.

Приступило се освећењу темеља а по свршетку Његово високопреосвештенство је изговорио беседу:

„Нека је благословен Господ Бог наш, који поможе да се оствари жеља отаца ваших и ваша, те да добијете у својој средини велелепни храм

Причешће апостола св. хлебом — Телом Христовим (лево) и св. вином — Крвљу Христовом (десно), нови живопис у олтарској апсиди цркве Светих Петра и Павла

Божји на славу, а вама побожни Срби, драги наши хришћани, на спасење.

Ми положисмо, а Божијом благодаћу сада осветисмо темељ ове будуће цркве наше, којој именујемо за храм свете првоврховне апостоле Петра и Павла.

Бога славе и величају на небу и у вечном свету анђели, а на земљи разумна створења Божија — људи.

Бог је заповедио људима на земљи да имају богомоље — цркве, у којима ће се заједнички Богу молити, да заједнички Бога славе и да му жртве приносе, пређе крвне а сада бескрвне. У старом завету беше некада скинија, у којој се чуваше Закон Божији дарован Мојсеју на Синају, и ту се народ Богу молио и жртве му приносио. А после, по заповести Божијој, подиже Соломон у славу Божију дивну цркву у Јерусалиму, коју порушише туђинци, али опет обновише верни Израилћани, и у њој проповедаше јеванђелску науку своју Спаситељ и Господ наш Исус Христос.

Ми се радујемо што овде на угледном месту подижете храм који ће

гледати пролазећи путници и похвалити вашу побожност и љубав према вери вашој...

Добри хришћани својом побожношћу, својим хришћанским врлинама и својим богоугодним радовима сами оличавају храм Божји. Стога сте и ви сви дужни да будете украс Цркве Божије.

Поздрављам вас миром и љубављу и препоручујем свима слогу и међусобну братску љубав, па ћете по речима апостолским на тај начин испунити Закон Божји.

Призивам благослов Божји на све вас, ваше породице и вашу дечицу. Благосиљам све вас трудбенике, похваљујем вашу ревност и побожност која радује свету Божију Цркву...

Благодат и милост Господа нашег Исуса Христа да буде са свима вама. Амин.

После кратког предаха Митрополит је кренуо за манастир Јошаницу где је преноћио, а сутрадан се вратио кроз Јагодину за Београд. Мноштво народа је опет дошло да срдачно испрати свога црквеног поглавара. До Лапова испратила га је делегација Јагодинаца и свештенства пожелевши му срећан повратак у своју резиденцију.

После скоро годину и по дана, крајем месеца фебруара 1898. г. умро је у Београду митрополит Михаило, који је на кормилу Српске цркве стајао у изванредно бурно и динамично време, управљајући Црквом за времена кнежева Михаила и Милана, и Александра I Обреновића, за чије је време и било ово освећење.

У архиви нема никаквих докумената нити записа како је текло зидање храма. Завршен је и освећен 29. јуна 1899. године.

Од писаних докумената сачувао се једино запис на Октоиху који гласи: Храм овај освећен је 29. јуна 1899. године. Освећење је извршио Његово Преосвештенство митрополит Господин Инокентије са свештенством. Служили су: намесник Матија Бурин, свештеник Илија Вукићевић, Петар Поповић, прота Никола Божић, свештеник Веселин Михаиловић, прота Милутин Петровић, и игуман раванички Јосиф. Бакони су били; Димитрије Стефановић и Нићифор Јанковић.

Нема никаквих података ни записа о њеном стању у познијем времену. Храм Светих апостола Петра и Павла сазидан је у српско-византијском стилу. У основи има уписан равностранни крст. Спољашњост цркве је, особито око улазних и северних и јужних великих врата, сва у

орнаментима. План за цркву радио је Душан Живановић, архитекта Министарства грађевина из Београда. Предузимач је био Тодор Чолић, трговац из Крагујевца.

Црква са звоником, звонима и механизмом за торањски сат стаје 240.000.— динара. На звоник у је пет звона која су сва израђена у фабрици Петра Огњановића, индустријалца у Крагујевцу.

Храм Светих апостола Петра и Павла је украс свога града и један од најлепших у Шумадији. Обновљен је у послератном периоду; његова унутрашњост се ових дана живописне и сведочиће тиме о времену у којем су верници и житељи овога града приносили, заједно са својим свештенством, подвиге и трудове своје Господу на славу а себи на спасење.

(Из летописа црква јагодинских)

МИСЛИ О СИРОМАШТВУ

„Неуморан је бунт човека против сиромаштва, и неуморна је победа сиромаштва над човеком”.

„Највећи колектив човечанства то је сиротиња! Колектив који је истоветан са целим светом, то је сиротиња! Најшире људско робаштво, и најраспрострањенији језик, то је сиромаштво”.

„Ако је пролетер у дну себе један буржуј, који само зато није буржуј што нема средстава да буде буржуј, тешко онда сваком колективизму, па и сиромаштву”.

„Човек не зна за једно основно знање у области Божје правде: оно што ја немам, то је оно што мени није дато, а не оно што други има”.

Исидора Секулић

Др ИСИДОР СЕКУЛИЋ (1877—1958), српска књижевница, писац приповетки, романа, путотписа, есеја и критика; широког образовања и високе културе, зналац многих језика и изванредан преводилац. Родом је из Мошорина у Бачкој, школовала се у Будимпешти а докторирала у Немачкој; члан Српске академије наука и уметности.

Из летописа Шумадијске епархије

Храмовна слава у Барошеву

На Покров Богородице (14. октобра) епископ Сава је посетио Барошевац и, поводом храмовне славе, служио архијерејску литургију на којој је Ђакон Сретен Качаревић рукоположен у чин презвитера.

Како овом храму припада и парохија рудовачка, која је пре рата почела да зида свој храм, Владика је, за време трпезе хришћанске љубави, упознао народ овога краја да су још све године предузети кораци за добијање дозволе за наставак радова на започетој цркви.

Канонска посета Сибници

У недељу 11. октобра 1981. владика Сава је посетио Сибницу и уз учешће неколико свештеника служио литургију у лепом Сибничком храму. Међу саслужашцима је запажен и прота Илија Стаменковић који је, заједно са својим парохијанима, подигао овај храм пре педесет година. У току литургије је богослов Сретен Качаревић рукоположен у чин Ђакона.

Јагодинско славље

У недељу 29. новембра епископ Сава је учинио канонску посету Јагодинској цркви и служио св. литургију, на којој је дивно певао свештенички хор Шумадијске епархије „Свети Сава”, а којим је дириговао професор Бошко Кирићански.

У току св. литургије епископ Сава је рукоположио Ђакона Милишу Стојановића за презвитера, а свршеног богослова Живомира Газдића за Ђакона.

Тим поводом Епископ је предао црквеној општини јагодинској на дар ручни крст, у знак признања за ревност у богоугодном делу Божијем.

На појутарје Св. Арханђела Михаила (22. новембра) манастир Драча је имао дивно славље. Епископ је поводом 10. годишњице од представљења игуманије драчке Јелене, служио тога дана св. литургију уз саслужење шест свештеника и ђакона. У току св. литургије, у својој поучној проповеди, епископ је говорио о улози монаштва у Цркви и народу, а посебно о врлинама које су красиле поч. игуманију Јелену, чију блажену успомену обележавамо овом 10. годишњицом.

На литургији је врло лепо певао „Хор младих“ из Крагујевца. У наставку св. литургије епископ Сава је, са служашчим свештенством, служио у цркви парастос игуманији Јелени, а потом помен на њеном гробу, у манастирској порти, где њено уморно тело чека свеопште васкрсење.

Поштоваоци поч. игуманије Јелене испунили су тога дана манастирску цркву. Манастир Драча је за све присутне приредио ручак за покој душе своје заслужне игуманије.

Нека је вечан помен у Божјем царству врлој игуманији Јелени!

Ваведење — слава манастира Каленића

Сваке године за Ваведење (4. децембра), које је слава манастира Каленића, епископ Сава одлази у ову светињу на заједно са сестранством ове св. обитељи, које приноси Господу мукотрпне трудове, и са благочестивим народом подели радост овог духовног славља.

Уочи славе око 16 часова манастирска звона су објавила долазак свога Архиепископа. Тачно у 17 часова почело је празнично бденије. Поред Епископа бдинеје су служили: прота Радосав Мијатовић, парох јагодински, протонамесник Драгослав Степковић, парох крагујевачки, и ђакон Живоград Суботић. На бденију су певале монахиње манастира Драче и Вољавче.

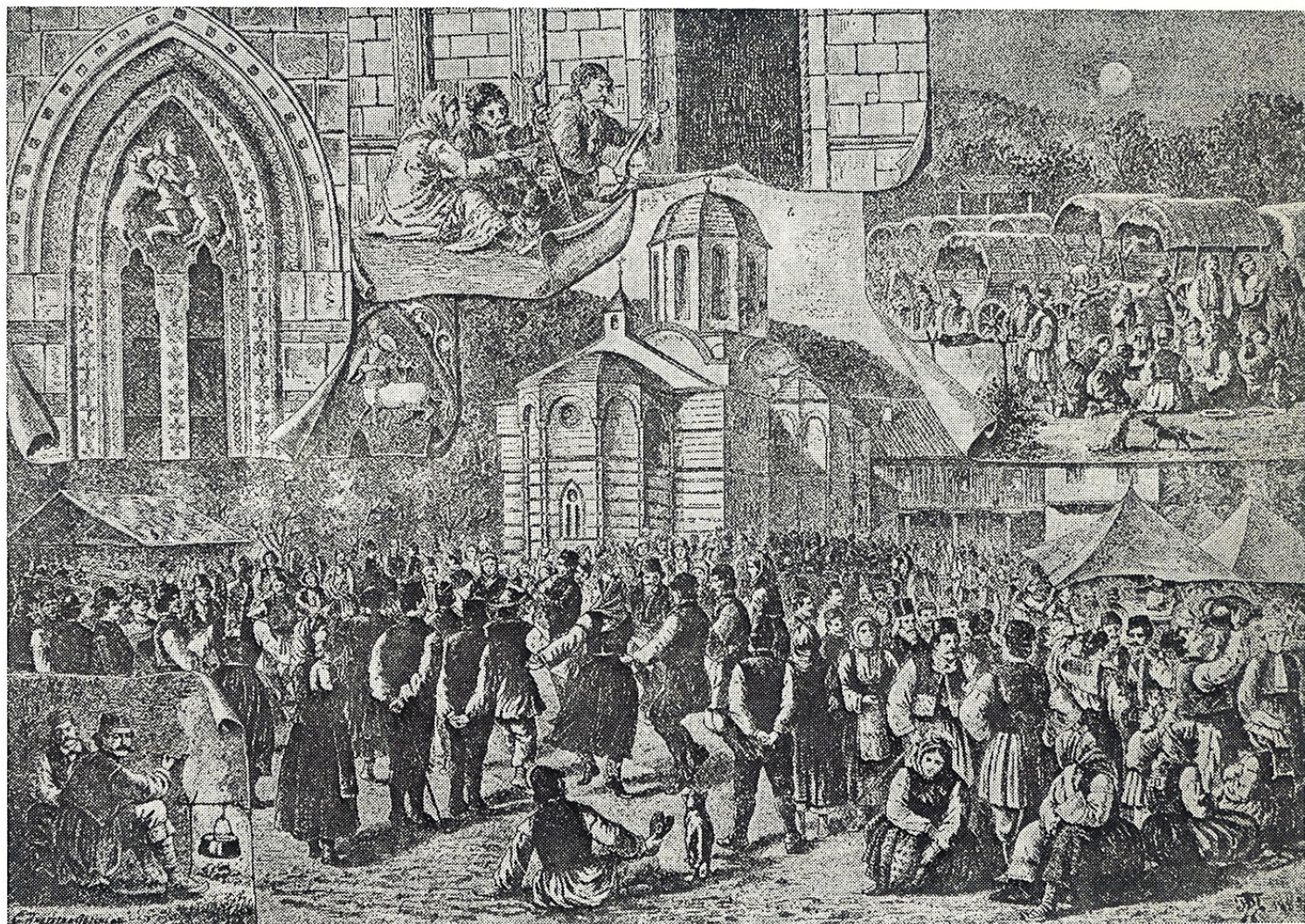
На сам дан храмовне славе св. литургију је служио епископ Сава, уз саслужење шест свештеника и ђакона. На литургији је проповедао протонамесник Драгослав М. Степковић, парох крагујевачки. Говорећи о значају празника, а на тему „Васпитавајући се у Светињи над светињама...“ проповедник је позвао родите-

ље да, по угледу на родитеље Пресвете Богородице, приводе децу Господу, доводећи их у храм Господњи да ту науче најнеопходније знање — богопознање. Ако тако буду чинили, родитељи ће доживети радост од своје деце, јер дете које се Бога боји оно и старије поштује. Деца, која не знају за Бога, душу и грех, не знају ни за заповест Божју која гласи: „Поштуј оца свога и матер своју да срећан будеш и дуго поживиш на земљи“, дижу руке на своје родитеље, изгоне их из домова и остављају усамљене у данима њихове старости и немоћи. А таквих примера има доста.

На крају св. литургије Епископ је пререзао славски колач, честитао игуманији и сестринству славу, заблагодарио народу који је, по хладном времену дошао у ову светињу, увећао славље и примио св. тајне причешћа.

После манастирске трпезе хришћанске љубави, око 14 часова, а уз звуке звона, Епископ је, срдечно испраћен од свих, кренуо у своју резиденцију.

Народни сабор о манастирској слави у Каленићу, крајем прошлог века (Календар „Орао“ за 1890. г. 95/96.)

Нови крстоносац

Свети архијерејски синод Српске православне цркве, а на предлог Његовог Преосвештенства епископа шумадјског господина др Саве, одликовао је протојера Стевана Закића, пенз. пароха наталиначког, правом ношења напрсног крста. Тим поводом одликовани је дошао 13. децембра у Крагујевац, и служио св. литургију са протојерејом-ставрофором Петром Петровићем, арх. нам. опленичким и пртонам. Драгославом Степковићем, арх. нам. крагујевачким. На малом входу епископ Сава је, предајући високо одликовање заслуженом протојереју, изнео разлоге који су га побудили да предложи проту Закића Св. арх. синоду за ово највише одликовање, рекавши да је прота Закић увек био на линији Цркве и остао такав до краја свога службовања — свештеник који је горео за Цркву и са великим одушевљењем служио верно Богу и своме народу.

Честитајући проту Закићу ово највише одликовање у Цркви, које мо-

же свештеник да добије, желимо му духовну и телесну крепост, да ово одликовање, знамење часног крста, носи и даље и у срцу и на грудима за пример многим.

Магистар теологије на Универзитету у Чикагу

Ових дана Милинко Чанчаревић, дипломирани теолог, родом из Чибутковице, који се налази на последипломским студијама у Америци, после похађања курсева на Фордам универзитету и Духовној академији светог Владимира у Њујорку, постигао је на Меккормик колеџу Чикашког универзитета степен магистра теологије. Уредништво срдечно честита свом сараднику на постигнутом успеху!

Живописан је храм у Поповићу на Космају

Заузимањем вредног свештеника Илије Поп-Лазича и дарезљивости његових парохијана, током је-

сени је завршено живописање храма Св. великомученика Борба у Поповићу, у коме је постављен и нов мермерни под. Освећење обновљеног храма се очекује у овој години.

Храмовна слава у Лесковцу

Овогодишњу славу храма у Лесковцу (8. новембра) увеличао је архијерејском литургијом Преосвећени епископ шумадјски Сава. Иако је Митровдан освануо хладан, побожни народ двеју парохија овога храма дошао је да прослави свога Покровитеља. Са Владиком је служило неколико свештеника, међу којима и прота Предраг Даничић, архијер. заменик из Шапца. Певале су монахиње манастира Боговађе, које су увек драги гости у овим нашим парохијама. Овога дана у Лесковцу се чула Владичина проповед, поздрави јереја Будимира Јовановића и проте Предрага Даничића, родом из овога села, и на крају отпоздрав Владичин. Сви су они истакли жељу и потребу да се народ и у овом крају наше Цркве држи своје Светосавске цркве и да само ум Христов има.

„АКО ГОСПОД ХТЕДНЕ, ЖИВЕЋЕМО И УЧИНИЋЕМО ОВО“

(ИЗ ПОСЛАНИЦЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ЈАКОВА 4:13.)

18. јануара — понедељак, Навечерје Богојављења — Крстовдан

КРАГУЈЕВАЦ — Саборна црква

Царски часови почињу у 7 часова изјутра, а у наставку архијерејска литургија на којој ће бити рукоположење за Ђакон, а потом велико освећење воде.

Бденије — велико повечерје са јутрењем у 17 часова.

19. јануара — уторак, Богојављење

КРАГУЈЕВАЦ — Саборна црква

Архијерејска литургија, после које ће се обавити велико водоосвећење; почетак у 8 часова изјутра.

КРАГУЈЕВАЦ — Стара црква

Велико повечерје почиње у 5 часова изјутра, а потом литургија са водоосвећењем.

27. јануара — среда, Свети Сава

Уочи Светог Саве бденије у Крагујевачкој саборној цркви почиње у 17 часова Саборна црква у Крагујевцу — Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра, а после литургије резање колача и светосавски програм.

Стара црква у Крагујевцу — Литургија почиње у 8 часова, а потом прослава Светог Саве.

Саборна крагујевачка црква — Духовна академија у новој дворани Епархијског центра у 18 часова.

31. јануара — недеља

КРАГУЈЕВАЦ, Стара црква, архијерејска литургија почиње у 8.30 — рукоположење.

1. фебруара — понедељак

КРАГУЈЕВАЦ, Саборна црква, архијерејска литургија почиње у 7.30 — рукоположење.

28. фебруара — Сиропусна недеља

КРАГУЈЕВАЦ, Саборна црква, Општајно вечерње почиње у 16 часова.

Каленик ГОДИНА IV 19. (1/1982.)

издаје Српска православна епархија шумадјска.

Издаје шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација: „Каленик“, Маршала Тита 67, 34000 Крагујевац
Телефон: 034/26-42

Текући рачун: „Каленик“ издавачка установа Епархије шумадјске. Број жиро-рачуна 61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Милић“, Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж 9000 примерака

Цена: 10,00.— д. по примерку

Годишња претплата 60,00.— д. а за иностранство: 12 америчких долара